Koblenz, Landeshauptarchiv, Best. 210 Nr. 1997, fol. 7r-9r

1600.

Exemplar Eplæ Rmi Moguntinen ad Rmum
et Illmum D. Nunciu Aplicum, de negotio
Montis S. Joannis in Ringavia.

Rme in Chro Pr, Amice charissime.

Debiti nostri esse iudicavimus, postquam P. V. praeterlapsis mensibus
aliquot, ex mandato Smi Dni nri informationem a nobis postularit
qua ratione Monrium S. Joannis ditionis nrae Ringaviae a nobis
habitum, eadem re sufficientem inquisitionem instituere. Siquidem
idem Monasterium non nra sed antecessoris nri Archiepi Danielis
piae memoriae administrationis seu regiminis tempore ad eam
statu formam, qua nunc est provenerit; et ob id quod in alterius
nos succedentes probabilis esset ignorantia legitima excusatione
huiusque memorata nrae resolutionis fuerimus muniti. Cognovimus
autem ex relatione instituta, mutationis status eiusdem Monasterii
non minimam causam praebuisse, quam ipsi etiam Unionis Bursfel-
denses prod in sua D. Vrae exhibita informatione allegant deva-
stationem scilicet Brandenburgici Marchionis, et quod idem Monrium
modo incendio, depopulatione dirutum, et ad extremam inopiam reda-
ctum sit. Eam tamen causam non solam fuisse simul percepimus, sed
quod insuper Abbas eius loci non attento deplorato illo Monrii
statu, nihilominus de sua Religione et professione parum sollicitus
nullam Monasticam disciplinam observaverit, cultum divinum neglexerit,
tum etiam oeconomiae neque gnarus, neque studiosus fuerit,
ut inde Monrii facultates potuerint recuperari vel restaurari; sed
incuria illius reliqua etiam Monrii commoda plane nullius pensi
indicaverint, et eo modo aere alieno penitus obruto Monrio neque
cultus divinus, neque ulla familia commode ibi sustentari potuerit.
Et quod cum prod Bursfeldenses parum curiose, vel saltem serius
attenderent, Antecessor nr bonae memoriae eosdem debiti officii
non solum commonuit: sed cum diutius in adhibendo moram traherent
tanquam loci Ordinarius negligentiam istam supplere officii sui
esse putavit. Unde factum est, quod Abbas officio suo minus

satisfacient, non volentibus tamen patribus Unionis inde evocatus
ad aliud Monasterium S. Jacobi prope Moguntiam missus, nonnulli etiam
de Conventu reliqui in alia Monasteria distributi; Oeconomia autem personae
saeculari administranda, commissa fuerit, non ea intentione, ut praedicti
Bursfelden. non sine iniuria labe virum antecessorem insimulant,
ut rebus Monasterii ipsius utilitati vel alio applicatis Monasterium reduceret
sed ut Monasterio a contracto aere alieno liberato et facultatibus suis
recuperatis cultus divinus ibidem restitueretur. Id quod plures ante-
cessoris nostri literae et resolutiones ipsis deputatis Abbatibus Capituli seu
Unionis Bursfelden. redditae, testabuntur, potissimum autem quae sub
datis 11. Maii anni 68 et 13 Junii anni 70 patribus praesidentibus
Unionis Bursfelden. cum in locum defuncti et depositi Abbatis alium
subrogare decreverant, rescripta sunt, abunde demonstrabunt,
eandem et candidam intentionem Antecessoris nostri, et eo quidem, quod
nunquam in animum induxerit emolumenta et res illius Monasterii in
alios usus vertere, vel alibi applicare; quin potius ipsis patribus
anno 68 liberum reliquit de conditione Monasterii saepedicti sufficienter
investigare, et inquirere, et si pro status qualitate invenirent expe-
dire istam administrationem mutare, gratiosas et benignas aures
iusta petentibus praebiturum se obtulit. Verum tamen compertum est
tunc temporis expedire mutationem in pristinam formam fieri quam
ipsam, et non aliam Antecessoris nostri hac in re mentem aut intentionem
ipsi praedicti propriis literis sub dato 7 Augusti anni 86 ad nos destinatis
declararunt, ut copia earum plenissime ostendunt. Et sane quan-
tumvis hucusque etiam nostrae administrationis tempore summa et
exacta elaboratum sit fuerit ut pendens aeris alieni absolveretur, tamen
res eo promoveri non potuerunt, ut detractis sumptibus in culturam
vinearum et paucorum agrorum (in quibus solis omne Monasterii
emolumentum consistit) impensis aliquid superfuerit, aut certe si
loco eo ex gratia dispensavimus, tantundem aut ex aerario nostro, tum
in culturam tum etiam in reparationem aedificiorum impendimus.
Et comprobabit ipsa evidentia (quod certo asserimus) si saepedictis
patribus Bursfelden. hoc ipso anno familiam Religiosorum quantumvis
exiguam eo in Monasterio instituendi et alendi facultas daretur, quod

eo annorum successu, quo praeterlapsi anni nobis evenerint, onera
Monasterii redimere, et iura nobis tanquam Ordinario et territorii principi
aliisque competentia praestare, simulque culturam agrorum et vinearum
promovere, et aliquam familiam licet tenuissimam fore impossibile
comperirent. Quare mirari satis non possumus, quae illos praedictos
incesserit protervia, tanta iniuriae nota Antecessorem nostrum felicis
recordationis non solum de Imperio meritissimum Electorem, sed etiam
Religionis avitae et omnium Religiosorum praecipuum patronum pariter
etiam nos gravare, et spolii commissi insimulare praesumpserint, cum
hac in re nihil Antecessor noster commiserit, nisi quod ad conserva-
tionem Monasterii ab extremo interitu et ruina conduxerit, et ad
quod iure ordinario, imo etiam vigore decretorum Conciliorum obli-
gatus erat. Quod autem praedicti Unionis conqueruntur neque nos neque
ultro neque ob preces et querimonias instantias conditionum oblationes
Monasterium dimittere voluisse, ea potissimum nos ratio induxit,
quandoquidem de conditione mutationis prius facta nihil nobis
constitit, non penes nos stetisse possessionem illius ab Antecessore
nostro delatam nobis delatam, sine iusta veritate aut mutationis
factae informatione evacuare, Conditiones autem illas a patribus
nobis oblatas esse, neque meminimus neque (ut arbitramur) debebunt
praedicti. Has enim si aequitate fulcitas comperissemus, habito desuper
maturo consilio id responsi dedissemus, quod a ratione non
fuisset dissentaneum. Proinde iniuria, de qua protestamur, praedicti
nos afficiunt ac inimicis indignisque modis spolii incusant, multa
nostri Antecessores nostri si non restaurat in ipsos et plura Monasterium
Monasteria quae sub nostra dioecesi sunt collata haud vergilantes, cum
dolo maiorem ab ipsis expectabamus animi gratitudinem, quam ut
huius diffamationis apud Sanct. suam et D. V. nos et Antecessorem
nostrum longe melius de Monasteriis Ordinum (quorum proventus et iura
ab aliis saecularibus principibus Religioni nostrae contrariis saepenumero
magna difficultate vindicavimus) meritos proscindere satagant.
Nostra (Deum testamur) intentio non est, neque fuit unquam Religiosis
quicquam detrahere, quin potius studemus emolumenta eorum augere,
si pietatem et Religionem iuste colant, et arctiorem animadversionem
negligentia superiorum non exigat. Et licet nobis nihil aut dioecesi

nostra deberet ad iustam compensationem eorum quae in restauratione illius saepedicti Monasterij impendimus eodem Monasterium ipsis patribus restituere, operaepretium tamen duximus D. V. monere quae pericula ex eodem Monasterio, ubi in cacumine montis in centro quasi nostrae regionis Ringaviae, hoc turbato et bellico saeculo nobis et dioecesi nostrae aliisque nostris vicinis Electoralibus et Ducalibus facile imminere possint si per insidias vel a praedonibus, vel quavis alia machinatione militari invaderetur et occuparetur, siquidem ex eo omnes confines loci, tota et Ringavia devastari, depraedari omnibusque commeatibus ad has partes praecludi possent, ubi non rara exempla in dioecesi Coloniensi, et aliis locis, quid exitij ex occupatione nonnullorum Monasteriorum partibus illis evenerit et adhuc eveniat satis comprobant, et experimur indies subinde aliquas copias illorum praedonum in hisce superioribus Rheni partibus latitare, eiusmodi commoditatibus rerum devastandarum praedarum inhiantes et invigilantes.

An vero de tali indemnitate per praedictos Carthusianos nobis cautum et securitas praestari possit, D. V. indicandum relinquimus. Nos sane ex tali eventu graviter obligaremur Imperio, et omnibus statibus magnum nobis vicinis, et damna inde nobis vel aliis consecuta ex facultatibus nostris [illegible] refundere nunquam possemus. Quod si praedicti hac recta cura apud animum suum reputarent, nulla esset illis iusta occasio nos et nostrum Archiepiscopatum tanta onerare acerbitate. Cum itaque status negotij circa dictum Monasterium S. Joannis alius non sit (quantum ex relatione et informatione potuimus intelligere) non dubitamus, quin si praedicti Carthusiani hac nostra resolutione acquiescant, querelas suas moderare, neque nos ceteris famosis impetitionibus longius molestare in animum inducant. Quapropter rogatum volumus D. V. ut ex hac nostra resolutione saepe mentionatos praedictos domino informare non gravetur, dubio procul si difficultates cultura agrorum, et reliqua onera Monasterij quibus adhuc obrutum est, penitus considerent, et magna pericula quae ex eo loco hac temporum iniuria nobis evenire possent, quorum nomine ipsi nunquam nobis satis cavere possent, facili rationibus a nobis adductis acquiescerent, et a querelis desisterent. Sin autem summa a dioecesibus nostris nobis competent necessitatis cando difficultatem

Sanct. Suae exponere, certa spe freti Sanct. Suam non permissuram ut tantis periculis dioecesim nostram exponamus. Valeat D. V. saluberrime, cui omni obsequio et officio sumus paratissimi. Datae Aschaffenburgi [illegible] die Novemb. anno 1600

Wolfgangus Dei gratia Archiepiscopus Moguntinensis ac princeps Elector

Wolfgangus Archiepiscopus Mog. [illegible]

Rmo in Christo patri Dno Coriolano Epo Auxerensi. Smi Dni Nri Papae, Sanctaeque Sedis Aplicae Legato dignissimo, amico nostro charissimo.